

Naistöoline ja talunaisterahvas

Naistöölised!

Astuge

Oktoobri 13. aasta-
päewaks

5-aasta löök-
pataljonidesse

Administrative Information

Administrative Information
Date: _____
Page: _____
Author: _____
Title: _____
Subject: _____
Keywords: _____
Abstract: _____

1917. aasta oktoobrist üleilmsele oktoobrile

„Meil on õigus uhted olla ja meie oleme uhted selle üle, et meile õnn osaks langes, alata Nõukogude riigi ehitamist, alates sellega uut ajajärku üleilmse ajaloos, uue klassi valitsuse ajajärku, kes kõitidel kapitalistlikel maadel rõhutatud on ja kes igal pool vastu läheb uuele elule, võidule todanluse üle, proletariaadi diktaatorile, inimsoo vabastamisele kapitali ilke alt, imperialistlikest sõdadest.“

(Lenin.)

13 aastat on möödunud oktoobrirevolutsioonist. Harilikus elus ei olegi see kuigi pikk aeg. Edespoolt aga on ühiskonnas selle 13 aasta vältel niipalju muutunud, uusi sündmusi olnud, mis terwet ilma on vapustanud.

1917. aastal oktoobris võitis proletaarne revolutsioon esimest korda ilmas täielikult.

Ja nüüd seisab juba 13 aastat, kõige raskuste ja meie waenlaste kõige ägedama vastupaneku peale vaatamata, proletaarne võim kõigumata kindlalt.

Selle 13 aasta kestel, mis meid lahustab 1917. aasta oktoobrist, oleme määratusuuri edusamme teinud sotsialismi ehitamise alal.

Meie oleme, nagu sm. Stalin partei 16. kongressil ütles, juba ülemineku ajajärgust sotsialismi ajajärku astunud.

Iseäranis hoogfalt oleme kaswanud ja tõusnud wiimase 2 aasta kestel.

Seda ajajärku võib murrangu ajajärguks nimetada. Need kaks aastat olid murrangu ajajärguks mitte äksi meile, NSWLiidule, waid ka terve ilma kapitalistlikele maadele. Kuid need kaks murrangut lähewad üksteisest põhjalikult lahku.

„Meil, Nõukogude Liidus, on sotsialistlike ehituse kaswan tõus tööstuses ja põllumajanduses; neil, kapitalistidel, kaswan kriis tööstuses ja põllumajanduses.“

(Stalin.)

Nõukogude Liit teostab oma 5-aasta plaani, ületab ülesseatud kawad. Tööstuse alal oleme 2 aasta kestel 52% wiie-aasta plaanist täitnud, eriti rasketööstuse alal isegi 78%. Mõnes majandusharus oleme 5-aasta plaani 2 aastaga täitnud (põllu-

majanduse kollektiwiseerimine), mõnes kolme aastaga, ja loqu wiie-aasta plaani täidame 4 aastaga.

Meie ei salga, et meil weel palju ja palju raskusi ees on. Praegusel ajal teeb meie raskusi tööliste warustamine (esimese järgu tarbeainete puudus, raswaainete wähesus, raskused riide ja jalanõudega). Kuid meie ei tohi unustada, et meie praegused raskused on ajutised raskused, on meie kaswu raskused.

Terawilja probleemi lahendamine ja kergetööstuse tooresaine kasw lubawad juba lähematel kuudel warustuse alal parandusi ette wõtta.

Peab tähendama, et raskused, mis meil tarbeainete ja toiduainete alal ette tulewad, ei ole mitte alati sellest tingitud, et meil neist tarbeainetest puudus on. Raskuste tekitajaks on ka see, et meil tarbeainete jaotamises kõige weel tehtud ei ole, mida tarwis oleks teha. Sellepärast tuleb suurt rõhku panna tööliste warustamise parandamise peale. Partei 16. kongressil lehtkomitee aruande kohta wastuwõetud resolutsioonis öeldakse, et lähema ülesandena peab olema „ette nähtud reaalse tööpalga tõstmise elluwimine, warustusaparabi töö parandamine, eriti tarwitajate kooperatsiooni liinis“.

Ja selle ülesande täitmisele oleme meie juba asunudki, — iseäranis wiimastel päewadel näeme meie tööstuse lehtkohtades finnistse jaotuspunktide organiseerimise laienemist, ühissõgimajade laiendamist (uued sõgigid-wabrikud), nende omaduse tõstmist jne.

Meil tuli ka möödunud aasta plaani täitmise juures töowiljakuses (näitels sõe, teemia, metalli alal), ja töösaaduste omahinna alandamises mahajäämisi ette. Kuid need mahajäämised on, wõrreldes meie üldjaawutusatega, niiwõrd wäikesed, et nad põhjust ei anna üldisest mahajäämisest rääkimiseks. Wastuotsja — meie sammume äramärgitud sähis kindlalt edasi ja pealegi weel ennenagemata kiirusega.

1931. majandusaasta saab meie suures ehitustöös õfustaw aasta olema. 1931.

aastal tõstab meie masinaehituse tööstus oma saaduste arvu 63%.

1931. aastal pannaakse käima uued hiiglatehased: Magnitogorsk, Tšeljabinskstroj, Traktorostroi, Kusnetskostroi ja Garkovi

traktori- ja autotehas. 1931. aastal saab mitte vähem kui 50% talumajapidamistest kollektiviseeritud.

Tarbeainete tööstus tõuseb ligi 40%.

Möödunud kahe aasta saavutused ja

1931. a. kontroll-arvud näitavad, et partei poliitika, mis sihitud oli meie maa kiirele industrialiseerimisele, ainuke õige tee on.

Parempoolsete ettekuulutused, kes usu hullade loomasse jõusse kaotanud, ei läinud täide.

Parempoolne kallak on, nagu partei 16. kongress ütles, meie ribades klassivaenlase agentuur. Eriti teravalt tuli see nähtavale siis, kui Moskvas eriteadlaste kontrerevolutsiooniline organisatsioon (Kondratjev, Gromann jt.) wangistati. Nad ise tunnistasid, et just parempoolne kallak meie parteis andis nende kontrerevolutsioonilisele tööle jõudu, tiivustas neid. Nad lootsid, et parempoolne kallak suudab parteisse lõhet luua, partei jõudu nõrgestada ja siis oleks neil kerge olnud oma kontrerevolutsioonilisi plaane ellu viia, s.t. kapitalistlikult korda NSW liibus jalule seada.

Meie partei ühes laiade töörahvahulladega ütles täna, 13. oktoobrirevolutsiooni aastapäeval, veel kord, et peab halastamata võitlust jatkama paenlaste vastu meie ribades. Käesoleval ajajärgul, kus meie lõik oma jõu koondame pealetunnimisele terwel väerinnal, ei tohi meie võitluse ribades ühtegi lõhklejat

olla. Iga töhkleja on käesoleval wõitluse filmapilgul töösteklassi äraandja.

Meie peame kõik endi jõud organiseerima ja koondama raskuste ärawõitmiseks.

Töösteklassi tõusew wõitlustahe — sotsialistiline wõistlus, löökrühmad, vastusammuw tööstusplaan tunnistawad, et wõitluse raskused töösteklassi ei murra, waid, wastupidi, kutsuwad wälja uued, suuremad jõutagawarad.

Ühes meie riigi majanduse tugewnemisega lõhume ära ka wana elu-olu alused, loome uue kultuuri, uue korra.

Saialise proletaarise enesearwustuse alusel tõmbame kõige laiemad töörahwahulgad sotsialistilisesse ehitustöösse.

Meie partei, kes 1917. a. ühel maal töösteklassi wõidule wiis, on 13 aasta kestel miljonite parteiks kaswanud, on lahutamatuks seotud töösteklassiga ja töötawate talurahwahulkadega.

Niisugused on peajooned 13 aastat kestnud proletariaadi diktatuuri kokkuvõtted.

Mis sünnib kodanlikel maal?

Kapitalistlikes riikides walitseb praegu sügaw ja tõsine majandusline kriis. Praegune kriis on pärast ilmasõda kõige suurem üleilmne majandusline kriis. Ta waldab kõikide kodanlike maade tööstust ja põllumajandust. See kriis on üleilmne ka selles mõttes, et tööstuse kriis ühte langeb põllumajanduse kriisiga.

Praegune majanduse kriis on üleilmne wõitluse kriis. See tähendab, et kaup on rohkem valmistatud, kui turg jõuab ära neelata. Rahwahulkade ostujõud seisab kapitalistlikel maal äärmiselt madalal tasapinnal. Kaubad jääwad ladudesse seisma, wõi osa neist häwitatakse ära, et hindasid kõrgel hoida. Näiteks: Brasiilias heideti 2 miljoni kotti kohwi merde, Ameerikas tarwitatakse kiviõde asemel maifi kütteaineks, Saksamaal muudeti miljonid puud ruffid seatoiduks, puuwilla ja nisu külwis aga tehakse kõik, mis wõimalik selleks, et külwipinda 10—15% wõrd wähenendada. Euna-Afrikas jätsid farmerid (suurpõllupidajad), nähes, et kartulite hind nad langewad, põllult kartulid koristamata.

Selle kriisiga käsiläes kasvab töötatööliste arm. Töötatöölisti on praegu P.-A. Ühisriikides üle 6 miljoni, Saksamaal

umbes 5 miljoni, Inglisemaal üle 2 milj., Poolamaal, Tšehho-Slowakkias, Austrias — igaihes 500.000 inimese umber.

Niisugune on maailma laienewa ja süwenewa majanduslise kriisi pilt.

See üleilmne kriis ei arene praegu aga ühetaoliselt. Ameerika, Poola- ja Saksamaa elawad üle sügawat suurwalmistuse kriisi.

Käsiläes majanduse kriisiga elawad kapitalistliked riigid üle ka poliitilist kriisi.

Kapitalistliked maad pühawad oma kasusid alal hoides teiste maadega wõistelda, igal pool kapitalistlik ratsiooniseerimist läbi wiies, miljoneid töölisti uulitsale wiisates.

Kapitalistide pealetungimine töösteklassile kutsub tööliste poolt wastuhakkamisi wälja. Selle tagajärjel kasvab rewolutsiooniline liikumine kapitalistlikes riikides suure hooga. 1928. ja 1929. a. kestel olid hiiglasuured streigid Saksamaal, Poolas, Prantsusmaal, millest sajad tuhanded töölistes osa wõtsid. Majandusliked streigid muutusid ifka enam ja enam poliitilisteks streikideks kapitalistlike korra wastu.

Iseäranis teraw on käesolewal ajal wõitlus Saksamaal. Saksamaa töösteklass walmistab ennast otsustawale wõitlusele. Wiimased Saksamaa parlamendi (riigipäewa) walimised (14. sept.) näitawad, et kommunistlike partei poolehoid laiade töötawate hulkade seas kasvab. Berliini metallistid wastasid streigiga, kui nende nii-kui-nii juba madalal tööpalka kärpida taheti.

Saksamaa metallitööliste fireit ei ole sihitud mitte ainult kapitalistlike ettevõtjate wastu, waid terve kapitalistlike korra wastu. Sellel wõitlusel on suur tähtsus kõikide kapitalistlike maade wõitlewate tööliste kohta.

Töösteklass koondab terwes ilmas oma ridu otsustawale lahingule.

Meie lähene rahwuswahelisele rewolutsioonile iga tunniga.

ÜR(e)P — rahwuswahelise sotsialistlike rewolutsiooni eelwägi, näitab wennasparteidele teed ja juhatab nad õigele teele.

Walmib rahwuswaheline rewolutsioonijõud. Üleilmne Oktoober wõidab!

S. Allermann.

Kui tsaariwalitsus kõikuma löödi

Tänavu mööduv weerandsada aastat Venemaa esimesest revolutsioonist, sellest võimsast revolutsioonilisest murdlainest, mis võitmatuna paistva tsaariwalitsuse, kogu maailma tagurluse kindlama kantsi — „Euroopa sandarmi“, nagu teda hinnati — kõikuma pani, ta hiiqlatuju saviist jalgu purustama hakkas. See oli esimene töörahwa tormijooks tsaariwalitsusele, sellele werisema surve ja kõigi kurnajate kaitsewõimule, oli algatuselks sellele proletariaadi otsustawale pealetungile, mis 12 aastat hiljem mitte ainult tsaariwalitsuse, waid ka kohanluse wäginällawalitsuse hauda wiis.

Kuid 1905. aasta ei ole töörahwa wabastusewõitluses tähtis mitte ainult kui ükfil ajajärg, kui ajalooline mälestus; selle aasta wõitluste käik surus oma jälje terve ilma töörahwa wõitlusekoosse, päranda kogemusi ja õppetunde, mida mitte ainult Venemaa proletariaat 1917. a. revolutsioonis ei kasutanud, waid mis on läinud, kui osa Lenini õpetusest, terve ilma töörahwa revolutsioonipetuse raudwaraks.

1905. a. wõitlused ei olnud mitte ainult esimeselks tormipuhanguks Venemaa ulatuses, waid see oli esimene mõjuw rünnak kurnajate wõimu wastu sel ajajärgul, millest Lenin tõendab, et siin enam juttu ei saa olla ainult ükfikute eralbatud maade liikumisest, waid kus meil tegemist on üleilmse imperialismi üldise ahela läbimurdmisega. See oli esimene tormijooks kapitalismile üldse, kapitalistilisele süsteemile ta üldises ulatuses. Ja sellepärast wõis wast see revolutsioon üles seada seesugused kogu töörahwa wabastamises põhjapanewa tähtsusega ülesanded, nagu naistepoo wabastamine, millest juba saksa töölistejuht Bebel mõnikümne aastat tagasi dieti tähendas: ei saa olla juttu inimsoo wabastamisest niitaua, kui weel pool inimsoo (naisterahwas) orjus

sesse jääb; wõi nagu rahwuslike surwe kaotamine, ilma milleta ei saa olla rahuliku koostööd maailma rahwaste peres.

1905. a. revolutsioon ei seadnud aga mitte ainult suuri ülesandeid ja wäljawaateid, waid näitas ka need jõud, mis seatud ülesande teostawad. Just 1905. a. wõitlused kinnitasid seda Lenini õpetuse üht tähtsamat põhipunkti, mis talurahwa tähtsust ja osa revolutsioonis alla kriipsutab. 1905. a. revolutsiooni üks tähtsamaist õppetundidest seisab just selles, et proletariaat peab talurahwa lehwemad kihid endaga wõitlusesse kaasa tõmbama, kui ta wõita tahab. 1905. a. revolutsioonis ei läinud see proletariaadil weel lorda, ja see oli üks ta kaotuse peapõhjustest. Kuid sellest kaotusest ei õppinud mitte ükfi wene proletariaat 1917. a. revolutsioonis, waid see on saanud põhilauseks kogu ilma proletariaadi revolutsioonipetuses.

Ja weel üks asjaolu on, mis 1905. a. wõitluse kogemused meile ütlemata tähtsaks teeb ka weel tänapäewal ja edaspidigi: see wõitlus näitas meile, misjagune otsatu tähtsus on proletariaadi wäljaastumistes kindlasti marxistlikul revolutsiooniteoorial põhjenuwal parteil, kes liikumist peab juhtima, olgu see pealetungimisel wõi taganemisel. Mida Mary Pariisi Kommuuna kogemustest eitawate nähtuste järele otsustas, seda wõis Lenin 1905. a. kogemuste põhjal juba jaatawalt proletariaadi wõitluste põhiõpetusena üles seada. Ei ole mitte asjata ega wõhjata olnud see kõige piinlikum walwe õige revolutsioonipetuse alal, nagu ei ole asjata olnud kõige järjekindlam wõitlus partei ühtsuse eest. Ja ka siin andis 1905. a. revolutsioon selle õppetunni kogu ilma proletariaadile, nagu ta üldse oli sissejuhatuselks „imperialismi ja sotsiaalsete revolutsioonide ajajärgu“ wõitlustele.

H. Pöögelmann.

„KÜLWAJA“ kirjastusest (Ленинград, ул. 3-го Июля 48) on saada:

Bassurmanski ja Tank

„Naistöoline Oktoobri barrikaadidel“

50 lhk. — Hind 35 kop.

Walmis olla!

Müdanemas kapitalistlikes majanduses süvenew majandusline kriis ja vastuolude teravnemine ükfitute imperialistlike haitalade wahel järjest kasvawa valmistuse laienemise ning turgude kitsenemise tagajärjel — ühelt poolt, ning sotsialistlike ehitustöö hiigla edusammud NSWliidu, kapitalismi wiimase toe, kulaku, kui klassi, hävitamine laialiste töötawate talurahwahuljade kollektiiviseerimise alusel — teiselt poolt, on põhjused, mis, esiteks, imperialistlike sõja paratamatuks teeb, ja teiseks, imperialistlike riitide kallaletungimise hädaohtu NSWliidule suurendab.

Interventsiooni hädaohtu suurenemisest räägivad selgel sõjakeelel kõik need „agraar“ konnerentid, wiisakamad inglise ja prantsuse miinipaatide, soomuslaewade ja sõjalennuwäe eskadriljete „lennukäigud“ Balti- ja Mustamere äärsetes meie naaberriikidesse. Džefohe päästirohust lõhnawad need kindralite ja admiralide mundrites „auväärt külalised“, kes wiimasel ajal õige tihti kartuli- ja teistes wabariikides mitte ajawiiteks ümber ei luusi. Esiteks on neil siin — NSWliidu külje all — warakult waja oma õhujõududele, tankidele ja teis-

tele sarnastele „uhkusasjabele“ kindlad seisupaigad ja peatuskohad walmis luua, kust nad siis tarwilisel juhusel rahuarmsawale Nõuk. Liidu, kogu ilma töörahwasotsialistlist isamaad ehitawale töölistele ja töötawale talurahwale tinawihmas ning mürtgaasidtega pomme kaela wõiks saata. Teiseks ostawad suuremad lihunikud oma käsitutelt Pilsudskitelt ja Strandmannidelt suurükiliha odawamalt kui see omal maal maksab, sest et niisugused kannupoisid on walmis töörahwast kas wõi läätseleeme eest ära müüma (kui töörahwas aga seda teha laseks).

Need on küll wäikesed, kuid wäga iseloomustawad lülid kõigest sellest sõda prowootseerimast tõsiasiade ahelikust, mida imperialistliked riigid Nõuk. Liidu wastu iseäranis wiimasel ajal suure õhinaga loowad.

Wiimane „konts“ selles ahelikus on Prantsusmaal käima pandud lärmirikas sõjakisa n.n. Nõuk. Liidu „dumpingu“ wastu. See on Prantsuse ja teiste kapitalistlike ilma kriisitrampides wistlewate suurlapitalistide palawitus sonimine sellest, nagu oleks kõige selle kapitalistlike korra

majanduslike kriisi ja waakumise põhjuselt Nõukogude Liidu eksport (väljaveedu). Sellega püütakse pimestada töölisklassi klassiteadmust ning peita kapitalistlike korra sisemiste vastuolude olemasolu, mis paratamatult kriisideni viivad. Töölisklass on oma enamusel aga niivõrd küllalt klassiteadlik, et ta sarnast loba ei usu ja aktiivselt sõjapoliitika vastu, mis Nõukogude Liidu vastu sihitud, välja astub.

Siinjuures on aga täiesti selge see, et kapitalistid tahavad oma korra sisemisi vastuolusid lahendada Nõukogude Liidu hävitamisega. Revolutsiooni kants — Nõukogude Liit — on see „palk“ imperialistide silmas, mis oma olemasoluga terve ilma töölisklassi revolutsioniseerib, mis ei laske kapitalistidel turgude pärast uut sõda alata ja mis käputäiel imperialistlikel rahakuningatel töörahwast nii kurnata ei laske, kuidas nemad seda soovitsid. Sellest kaswabki välja imperialistide interventsioonitug N. Liidu vastu, mida käesolew üleilme kapitalistlike korra majandusline kriis veel enam süwendab.

Sõjavarustuseks kulutatavate summade suurus on kaswanud kogu aja ja kaswab püsimatult edasi, kugistades kapitalistlike riikide eelarveid lõwioja. Kui 1913. a. Prantsusmaal, Inglismaal, Saksamaal, P.-A. U. ja Itaalias sõjavarustuse peale totku 2.300 milj. kuldruba kulutati, siis on see summa tänawu aastal 5.700 milj. kuldrublani tõusnud. Kui Prantsusmaal 1914. a. 1300 kuulipildujat oli, siis on praegu samal Prantsuse sõjawäel 35.000 kuulipildujat. Need on üksikud arvud sellest suurest arvudereast, mis iseloomustawad ettevalmistust sõjale imperialistlikes riikides. Pealegi on need arvud n.n. „ametlikud“, mis tõele ainult pooleldi wastawad. Nad räägivad aga selgesti, et imperialistide loba „sõjariistade wähen-damisest“, „rahakonverentsid“ ja istangud, mida tosinat wiisi peetud, ainult wiigileheks olla püüawad selle pöõritawalt tiirele ja suurele sõjalisele ettevalmistusele, mis NSWLiidu piiri taga tõsiselt sünnib.

Nõukogude Liit jääb aga truuks oma rahupoliitikale. Kõik need promowatsioonilised numbrid wiimastel aastatel — Woi-towi tapmine Poolas 1927. a., konflikt

Sda-Hiina raudteel, kutepowiaada Prantsusmaal, Rooma paawsti „sõjakäit“, meie esituse õhklustmise katse Poolas, nüüdne „dumpingu“ jant ja palju teisi sarnaseid awantüriitlike wäljaastumisi, mis selleks ette wõetud, et NSWLiiduga sõda al-gada, — ei suuda meie Liidu töötawate hullade rahuarvastust kõigutada. Enam jultunumatele imperialismi ketikoertele — wene walgetaardlaste bandedele — andis terve ilma proletariaadi sotsiaalistlike isamaa ehitustöö wääriline kaitseja, punawägi, Sda-Hiina raudteel tarwilise hoo. Nõuk. Liidu proletariaat ja töötaw talurahwas tõendas sellega oma rahupoliitikat ning kriipsutas alla, et iga wähemgi imperia-listide katse, segada meie partei leninistlike liini rahulist täitmist sotsiaalistlike ehitustöö wäerinnal, igatord ja igalpool punawäe kindlate ridade vastu tagasi pöõrab. „Sõda meie ei taha, kuid kaitset oleme alari wal-mis,“ sellepärast kõwendame punawäe wõitluswõimet.

Et walmis olla kaswawa sõjahädaohu vastu, ning tarwilisel minutil oma sotsia-listlikist kodu — kollektiivmajapidamisi ja wabrikuid — kaitsta, on ka iga töötawa talunaise ja naiskollektiivlase otskohene kohus DSD rakuseesse, laste- ja sanitaar-ringidesse astuda. Waenlane ei oota. Sõja korral Nõuk. Liidu vastu peab iga naiskollektiivlane, iga töötaw talunaine sõjariistaga ümber käia, haawatutele ja mürt-gaasidega tihwtitanutele esimest abi anda ostama. Peab ostama kaitset organiseerida kollektiivmajapidamises, külas õhusõja ja gaaside vastu. Seda kõite õpib ta Dso ringides. Iga lugemistoa ja kollektiiv-mapidamise juure tuleb Dso-rakute organi-seerida, kes siis naiskollektiivlaste ja töö-tawate talunaieste aktiivsel osawõtul was-tawad ringid organiseerib, kus nad kõiki neid teadmisi saawad omandada, mis neile sõja korral waja. Wanaks on jäänud see arwamine, nagu peatsid ainult mehed sõdima.

Raisterahwad on möõdunud klassi- ja kodusõjast küllalt osa wõtnud, kuid tule-wiku sõjas tuleb seda veel rohkem teha. See sõda, mida meile nii kõwasti kaela tahetakse ajada, saab oma alla haarama nii maa kui õhu, teda peetakse wäeliinil ja selja taga, ning talunaiised ja kollektiiv-

lased peavad endid juba nüüd selleks ette valmistama.

Cesti talunaine ja naiskollektiivlane peavad oma ülesande rahvusvahelise tööraha sotsialistilise isamaa kaitsjeks täitma.

Sõjaasjandust tundes on tal õigus öelda: „Mitte ühte jalatäit ei taha meie võõraft maad. Kuid ka oma maast ei anna meie mitte ühtki wershokit kellegile.“

A. Ossip.

Kultuuri-rewolutsiooni küsimused tänapäeval

Kiire sotsialistiline ehitustöö nõuab lähes olewal silmapilgul erilist jõupingutust kultuuri-rewolutsiooni väerinnal.

Sotsialistilise suurtööstusele kindla aluse panemine, küla kollektiiviseerimine, kulakute, kui klassi, likvideerimine ja teised ülitähtsad ülesanded, mida meil waja on teostada, nõuavad meilt ka kultuuri-rewolutsiooni väerinnal teatavate ülesannete täitmist, nagu: üldõppuse läbiwiimist, kirjaõskamatuse likvideerimist jne.

Naiseltsiliste oja on selles töös suur ja lai. Nemad wõiwad kõige paremini selle eest hoolitseda, et ükski laps kodu ei jääks, wõiwad tihedalt walu anda endistele eelarwamistele ja seletustele, millega tõendada püütakse, et — „küll elu õpetab, töö teeb meheks“ jne.

Ühtlasi peavad naiseltsilised ka kaasa

aitama tingimusi luua, et õppida tahtjatele koolide juure võmaja, ühishööki, ühishwarustust jne korraldada ning õppeabinõusid muretseda. Et töö organiseeritud oleks, tuleb aktiivsemaid seltsilisi selleks wälja eraldada, küla- ja koolinõukogudesse walida ning üldõppuse komiteed moodustada. Küla-kurnajate wastutegewus waja otsustawalt murda, kollektiivmajapidamistele tuginedes, ühtlasi neid kindlustades, ning nende lugupidamist talurahwa filmis tõstes.

Eriti peavad ka naiseltsilised ise endid arendada püüdma. Ühtki õppewõimalust ei tohi talunaisterahwas mööda lasta ja kui neid wõimalusi ei ole, siis waja nad ühiselt, igasuguseid takistusi kõrvaldades, luua. Need on tänapäewa ülesanded ning talunaisterahwad näidaku lööktöö korras, et nad need ülesanded täita suudawad.

Ilukirjandus

NOORUS

A. TERIJÕE

(Järg)

III.

Toon, millega ütles isa sõna „wabadus“, jäl Antsu meele igaweseks helisema. Juba hiljem, kui Ants ükski, ilma isata, samuti nagu isa, leiwakott seljas sammus tööd otsides raskel eluteel, siis tuletas ta tihti meele, kuidas ütles seda isa.

Warakult pidi Ants ühes isaga tööle minema. Ehituse-, metsa- ning põllutööl käis Ants isaga, käis kaugel kodust kraawe kaewamas.

* * *

Nad olid korteris metsawahi saunas... Antsu ase oli lawal, isa oli pikall nagisewal koikul; ta oli haige. Nukral näol

istus Ants juures. Imelikult waatas isa talle otsa, wõõrad olid isa silmad, waatas ja waatas, siis keeras pikkamisi pea ära.

Enam ei maldanud Ants istuda. Tõusis püsti ja küsis, kas isa wast ei taha midagi, kas wäga walus on. Isa ei wastanud enam midagi, ei kuulnud lsegi hüüdmist enam, siis jooksis Ants pererahwa juure.

Metsawahi elutoas oli korteris weel teine omaküla mees — Põrgi Mihkel. Mihkli juure jooksis Ants.

— Isa ei räägi enam!

Mihkel tuli Antsuga ühes sauna, waatas isa, siis sillitas ta kurb pilk Antsu kogu ja ta sõnas:

— Ei, poja, see isa ei räägi enam sinuga. Katsu nüüd ilma isata läbi saada.

Mihkel wajutas kinni isa silmad, waatas weel weidi aega juures ja läks siis tuppa. Ants istus kaua isa juures. Wäljas oli widewik, saunas wöttis aset ämarik, tihenes, muutus pimeduseks, pimeduses ei paistnud enam silma isa kogu. Mihkel tõi lambi. Tuli metsawaht, tuli metsawahi naine, ja ukse wahelt waatas sisse kokkunud karjapoiss.

Ants astus wälja. Pea oli täis uusi, raskeid senitundmatuid mõtteid. Mõtete raskus tegi peagi raskeks. Mõtted liikusid aeglaselt, nagu ei jõuaks nad küllalt kiiresti end ümber pöörda noores, wäikses peas.

— Kuidas nüüd saab? Kuidas saab läbi ilma isata? — See küsimus puuris tükk aega Antsu pead, nagu tahaks ta läbi pea wälja tulla, pani lõpuks pea waltutama.

— Ilma isata!

Ants istus sauna ees sahisewa kase alla wanade kerisekiwide hunikule, laskis pea käte najale, siis tulid silmadesse kibedad pisarad.

* * *

Ena, Mihkli ja paari teise omasuguse kehwa abil mattis Ants isa, wennad matusele ei saanud tulla, üks nendest oli aset leidnud kusagil kaugel, Poolamaal, Wisla ääres, nagu kirjutas keegi lahingukaaslane, ta jäänud puhkama oma wiimast und suure jõe kohlnasse, kuna teised kahekesi olid Rumeenia piiri ääres ja pidasid lahinguid austria-lastega.

Polnud aega leinata isa. Järgmisel päewal peale matuseid matkasid Mihkel ja Ants jällegi töökohale. Aukartusega astus neljateistkümne aastane Ants Mihkli kõrwal ja tundis end selle suure, musta habemepuhmaga töömehe kõrwal juba nagu wana töömehe. Siin polnud enam tegu oma isaga, kellel ta „niisama“ abiks oli.

Läbi warase hommiku, läbi kaunitl kriiskawa kaste sammusid mõlemad mehed, noor ja wana, töö juure, kõwera-

kaselisele heinamaale. Ants riputas pintsaku soolatükikalise kase kuiwanud oksale, siis hakkasid mõlemad „wis-kama“.

Ants püüdis wisates Mihkliga sammu pidada — samapalju labidatäisi wisata kui Mihkel, kuid pidi warsti tunnistama, et see pole nii kerge teha kui tahta. Warsti jäid labidatäied harwemaks, ühtlasi aga ka wähemaks.

Ka Mihkel pani Antsu püüdmist ning selle nurjaminekut tähele.

— Kuuled, Ants, ära püüa nii palju ühti. Wiska aga jõudumööda, muidu lähed isale järele, kes siis emale selt-siks jääb? — Mihkel istus kaewatud kraawi sērwal ja tegi suitsu. Mõttes suitsupilwele järele waadates rääkis ta nagu iseenele, kuigi see Antsule määratud oli:

— Ega see isagi sul õiget surma ei surnud; tööga, koleda tööga pani see mees end mokka. Tapa end niipalju kui tahad, ega sellepärast neid õgardisi täita jõua. Näed, wanamees mujal ei istugi enam kui Prantsusmaal, walitseja muudkui aga saadab raha järele. Kas see elu meilt wähe waewa wõtab?

Antsule tuli meele punase habemega Peterburi mees, kes sellepärast Ameerikasse läks, et saksad teda wangi panna tahtsid. Ta küsis Mihklilt:

— Miks ta Prantsusmaal elab?

— Sakste asi. Küllap Wenemaal ei osata niihästi nuumata kui seal... Prantsuse kokad on kuulsad. Ma olen kuulnud, et kõigil suurematel ninadel on kokkadeks prantslased.

Töö wahel ajal, lõuna ajal süües wõi puhkepäewil unistas Ants tulewikust. Samasuguseks tubliks töömeheks tahtis ta saada, nagu oli isa, nagu on Mihkel. Wõtab suure labidatäie mulda, nii et kohe tundub, kui töö edeneb, wiskab matsatades kraawikaldale, nii et ei pruugiks igakord weel takka ütelda rumalat „äh!“ Isa ei ütelnud seda kunagi, Mihklilt pole ta seda kah kuulnud, kuid temal tuleb see tihti, kuigi püüab hoida tagasi. Sellest aga on wähe. Niisama targaks tahtis ta saada, nagu oli punase habemega Peterburi mees, kes kuueandal aastal külasse tuli. Siis räägiks

temagi oma töökaaslastele uuest ajast, wabadusest, niisugusest riigist, kus pole saksu. Räägiks sellest, kuidas isa tappis end töös, wanamees, wana saks Prantsusmaal aga nuumab ennast ja ei tee tööd. Räägiks sellest, et siis, kui isa suri, tema jällegi samas töös sama saksa eest peab kraawi kaewama, sama saksa maal. Räägiks ilusti, niisamuti nagu see.

Kaua, pikalt mõtles Ants. Lõpuks rääkis sellest ka Mihklile.

— Tahaks linna minna.

— Kuhu linna? — teeb Mihkel suured silmad.

— Wabrikusse.

— Mis siin siis wiga on? — küsib Mihkel juba tõsisemalt, kuna ta poisist toonist midagi tõsist, wanamehelikku, läbikaalutut tunneb.

— Ega siin pole muud midagi, ainult raamatuid ei ole. Tahaks lugeda, tahaks palju lugeda, aga ei saa kusagilt raamatuid.

— Kas arwad, et linnas saad?

— Ehk saab. Linnas ju raamatuid tehaksegi.

Mihkel jääb mõttesse. Mõttes laseb ta suuri suitsupilwi õhku. Ants waikib. — Kas wast Mihkel tema plaani samuti poisikese narruseks ei pea, nagu ema. Ema naeris nukralt, kui tema, Ants, oma plaani seletas, ja ütles:

— Pojakene, mis sina üksi suures linnas tegema hakkad? Mis mina siis üksi tegema hakkan? Jää koju. Kahekesi on ikka parem.

Kas wast Mihkel samuti ei wasta?

Niisugused mõtted urgitsesid Antsu peas ja ta ootas, et Mihkel wastaks rutem.

Mihkel aga wastas alles tüki aja pärast. Alles siis, kui oleks juba aeg olnud tööle hakata. Siis alles rääkis Mihkel:

— Jaa, Ants, — ütles ta peaaegu pühalikult poisil otsa waadates. — Sul on ilusad plaanid. Meie eest on koolide ukсед kinni. Tahad õppida, aga ei pääse. Meie peame teadust warastama. Mis tööline teab, selle on ta kõik peremehelt warastanud. Warasta sina, Ants, kah omale seda tarkust, mis

peremehed meie eest warjawad. Warasta palju tarkust. Mine linna, õpi. Loe. Aga ühte ütlen ma sulle: mina olen juba wana, ma olen kah ilmas lugenud; mõtle selle üle hoolega järele, mis sa loed raamatust, sest teadus on mõnikord pahnaga segatud, igas raamatust on kaks teadust, on isegi rohkem teadusi. Selles seisab nüüd kunst, et sa raamatust just selle teaduse wõtaks, mis meil, töölistel, tarwis on. Kui sa selle asemel teise, nende teaduse wõtad, siis kaod ise ka nende sekka ja su ilusad plaanid on sohu wisatud. Sa pead õppima selle jaoks, et õppitud teadust edasi anda teistele omasugustele töölistele, et su seltsimeestel kah midagi sellest hea oleks, et sa oled õppinud, waata, siis sa oled mees, keda tarwis on.

Ants kuulas, nagu awaks habemik ametiwend talle mingisuguseid suuri saladusi, kuid Mihkel jatkas aga edasi:

— Wõta wõi piibel. Meile õpetati, et ta on pühakiri, on püha kõikide jaoks ühtemoodi. Aga ma lugesin ta kaanest kaaneni läbi ja leidsin ka seal kaks õpetust. Üks on orjade õpetus, teine orjaperemeeste õpetus. Sa käisid koolis. Ma ei tea, kas sulle seda räägiti, kas sa ise lugeda said; Saksamaal oli suur talupoegade sõda. Sellest on juba kaua aega mööda, mitu sada aastat, see oli orja ajal. Talupojad läksid mõisnikkude wastu sõtta, põletasid mõisad maha, tapsid mõisnikke ära, ja seda põhjendasid nad piibli õpetustele. Mõisnikud wõitlesid talupoegade wastu sama piibli õpetustega, poosid talupoegi, nülgisid elusalt, sundisid neid jälle orjusesse, wahetasid koerte wastu ja tegid palju muid tempusid. Waata siis, mida ühest raamatust wõib wõtta. Waata, Ants, mida wõib teha selle järele, kuidas sa raamatust aru saad.

IV.

Kui Ants õhtul oma korteri poole astus, siis sumises ta pea, nagu heidaks seal mesilased peret. Päewa otsa harjumata maapoisi peaga wabrikus olla, see wõtab esialgul kõigil pea sumisema. Uusi inimesi aga nägi Ants

wabrikus palju. Nägi niisamasuguseid mehi, nagu oli punase habemega mees Peterburist. Ühe niisuguse juures oli tema õpipoisiks, ehk nagu wabrikus õeldi — „prjadilstshiku püksinööbiks“. Ants pahandas selle rumala nimetuse üle, kuid teistel poistel ei paistnud selle wastu midagi oletat. Nad olid oma nimega harjunud, nagu teades, et see aeg warsti lõpeb, ja siis tuleb terweks eluajaks juba päris „prädilstshiku“ nimi — ketraja, kellel juba omal „püksinööp“ — õpipois on.

Ants astus ruttu koju poole. See polnud enam niisugune õõmaja, nagu tal oli maal. Maal oli isegi metsawahi saunas lahedam. Siin aga on wäikeses toakeses tädi ja tädimees oma kolme lapsega, siin on kaasüürilisena ka Ants ulualust leidnud.

* * *

— Ants on su nimi?
 — Jah!
 — Sa oled wist maalt?
 — Jah!
 — Ma arwasin riletel järele sedasama, aga näost seda ei arwa; Igaüks peaks sind linnapoisiks.

Ants muheleb. See krobeline kiltus meeldib talle.

— Minu nimi on Waska.

Natuke aega lähewad nad wälkides, siis küsib Waska:

— Kas sa kakelda oskad?

— Ma ei ole kakelnud, — wastab Ants tagasihoidlikult, — aga külas poisid rääkisid, et mul kõwad rusikad on.

— Altab sellestki, küllap siin kaklema õpid, — seletab Waska meheliikult. — Meil tuleb siin wahest wõmmidega rammu proowida.

— Kes need sihukesed on?

— Näed, seal, see mustakuuemees ongi.

— Ah kardawoid*)? Kas nendega tohib kakelda? — küsib Ants aralt.

— Wanasti me lõime teisi tihti, — räägib Waska. — Paar aastat tagasi käis tööliste leht, poisid tõid neid wabrikusse, nad ei tahtnud lasta, siis tuli

poisse läbi aidata. Sõja algul pandi see leht kinni. Nüüd käiwad poisid niisama wõmmisid narrimas. Nad hakkawad taga ajama, siis anname nendele wahest sudi.

— Oi pagan! Peksate kohe? Ja ei karda? — läheb Antski elawamaks.

— Wabrikupoisid ei tohi wõmmi karta, — ütleb Waska kindlalt.

— Aga kas nad kinni ei pane?

— Kui parajal ajal putku ei pane, siis wiitwad jaoskonda ja annawad naha peale.

— Ei mina küll nende kätte ei jää, — ütles Ants naerdes. — Mind nad kätte ei saa...

— Kus sa korteris oled? — küsis Waska.

Ants seletas, et ta Paemurrul, tädi juures korteris on, rääkis, kuidas tal alles kewadel suri isa, kuidas ta siis ühes Mihkliga kraawitööli käis. Siis läksid nende teed lahku, kuna Waska elas Iwani pool, kusagil kaugemal linna ääres.

* * *

August Karm, Antsu tädi, ühtlasi ka Antsu korteri naaber, käis samas wabrikus tööli, kus Antski, oli ketraja, „prjadilstshik“. Hommikuti juhtus tihti nii, et Ants Karmiga ühes tööle läks, õhtul samuti. Rohkem aga seltsis Ants õhtuti Waskaga, kuna Karm paistis talle liig tõsisena, oli juba wanem pois, ammu üle kahekümne, kellel jutt nähtawasti Antsuga ei sobinud, sest ta rääkis wähe, kuid Ants tundis endal selle suure, laia, walge poisi kõrwal oletat weidi piinlik. Karm kuulas ta juttu; küsis, kuidas talle wabrikus meeldib, kas parem on kui maal, kuid kaugemale igapäewastest tühistest asjadest jutt ei läinud. Waska aga rääkis Antsuga nagu omasugusega kunagi; rääkis mitmesugustest asjadest.

— Mina olin sel ajal weel poisike, ei mäleta, aga wanemad mehed räägikwad, et wiidendal aastal olnud alles lõõmist, — seletab ta Antsule. — Meil pandud üks meister kotti ja wisatud kosest alla, kus siis oli wast sõitu.

*) Tsaariaegsed politseipikud linnas.

— Kosest alla? Ta sai siis surma? — küsib Ants kohkunult.

— Surma neh. Kus see kole kukumine kotiga. Aga ta oli ka tööliste wastu siga mees.

— Kuule, Waska, ma arwan, et see meie poolmeister, Turk, ei ole wist kah hea mees.

— Ei ole. Ta on juba mitu poissi wabrikust wälja saatnud.

— Ta on niisamasugune paha mees, nagu meie mõisa kubjas oli. Tema ei räägi head juttu kunagi. Haugub nagu koer. Aga seda ma ei tea, mis asja ta lõuna ajal wabrikus ringi uitab. Siis ju tööd ei ole, aga tema hililib ringi ja

kuulatab mõõda nurgataguseid. Mis sa arwad, mis asja ta otsib?

— Ah kuulamas käib? Seal lähedal, kus inimesed lõunat sööwad?

— Ma olen paar korda näinud. Kuulatab ennem ühes kohas, siis poeb jälle mõnda teise kohta sööjate juure, wahest kirjutab omale taskuraamatusse.

— Ah-aa! Kuuled, kas tead, räägime seda asja Karmile.

— Karmile? Miks temale?

— Ta on hea poiss, ta annab nõu, mis niisuguse mehega teha. Meie räägime niisukesti asju ikka temale. Ta kirjutas ennem nendest lehte, kui see meie oma leht weel käis. (Järgneb.)

Kahupeakese mure

Tema ja mina nüüd sammume wõidu lahatud porisel uulitsal . . .

— Hiljaks jäänd? Juhtuda wõib ju.

— Ei, — loed trotsiwailt huulilt sa.

Tema ja minagi tõttame kooli.

Jääda ei tohi me hiljaks.

Pori ja wihtm meie tahest ei hooli,

haawatud uulits meid meeeldi pillaks.

Sinisilm, kahupea — tilluke.

Mina ju nooruses wanaks jäänd — paljaspea.

Sotsialismile rühkiwas töös ta killuke.

Mina — ei minagi ennast weel paljuks pea.

*Mesistund sügise wettinud pilwed,
katkenud raskeks jäänd koorma all . . .*

*Kahupea tarka ja trotsiwat ilmet
imetlen erksal ja warasel tänawal.*

Kahupea ajukest mure nüüd puurib:

*„Kuulsin, et räägiti suurest tööplaanist —
millega abiks ma olla wõiks suuril?*

Vähe ma siiski ehk aidata saan wist.“

* * *

Õhtul on kahupeal emaga jutt:

„Pole ma suurtest ju sugugi halwem.

Tean ju, et töölisteklassil on rutt —

õpin ma hoogsamalt tulewal talwel.

*Homme ju löökrühma liikmeks ma astun.
Korjan ma kaltse ja paberit —
tead sa, et wälismaalt kaltsude wastu
riigile antakse masinaid, traktoreid.“*

*Emal on hellusest põskedel päike,
siiski ta silmisse häbi nüüd laskus:
„Eeskujuks suurtele oled, mu wäike . . .
Homme, jah, minagi löökrühma astun.“*

PENO ALNOVO.

Sinuga

*Wabad me mõlemad
wiindal päewal,
puhata tahame tööst.
— Näed sa, seal punawad
pihlakad mäe all!
— Toon sulle kobaraid neist.*

*Hellus on kelmikalt peidetud silmisse,
rõõmukal naerul sul awatud suu.
Päiksena tungib mu mõtete pilwisse —
sinuga ununeb sügis'gi-kuu.*

*Sügis on looduses,
südames kewad.
Rahutu suwi, see piinas ka mind.
Töötades, õppides
muret weel teewad
tõkked, miks seni nii wargsi näen sind.*

WENNY.

Sõnumid

WALGEST EESTIST:

„Eesti Naise“ nägu ja õpetused

Walges Eestis antakse wälja ka naiste ajakirju. Rääkida tuleks käesolewal juhusel ühest „tähtsamast“, mida juba seitse aastat wälja antakse ja mille wastutawaks toimetajaks on papi proua Helmi Pöld.

Mida õpetab see leht eesti naistele?

Missugune on selle lehe seisukoht mitmesugustes ühiskondlikes küsimustes? Missugune on selle „Eesti Naise“ nägu üldse?

Ruumipuudusel ei saa teha kuigi põhjalikku ülewaadet, sellepärast kaame lähemalt waid ühte sellast lehte.

See on nr. 9, 1930. aastast.

Juhtkirjaks leiame targutuse sellest, et puudub inimestel püsiw kodu, isegi wõõrale surnuaiale satub inimene pärast surma. Meie ei leia siin küll imelikku midagi, sest on teada, et eesti tõusik-spekulandil oma äritoiminguil alati ühest linnast teisi tuleb matkata, samuti on ka töölistel pisikeseski Eestis alati suured reisud, et leida paariks päewaks tööd, kas wõi silgu-leiwa eest. Muidugi ei kurda naisteleht tööliste olukorra üle, sest see teeb neile wähe muret, mis-sugusele surnuaiale nad peale pikke eluwintsutusi satuwad. See wirisemine on pärit hoopis teisest nutulaulust.

Juhtkirjale järgnewad paar luuletust, wõi „luuletist“, nagu nimetatakse neid seal. Need on iseendast wäga tähelepanuwäärsed asjad. Lugeja lubaga trükime ühegi nendest siin ära. See on järgmine:

Sügismeeleolu.

Ah, mu pea on wäga raske,
raske mõtelda!
Kes küll otsaette paneks
rahustawa käe?

Looduswalged silmapiirid
hämarduwad ööks.
Warsti liikumatu is silmis
naerab wastu öö.

Pea, waene, wäga raske,
tahab lõhkeda.

Läbi udu äwardawad
kondilised käed.

Lugesin selle luuletuse wõi „luuletise“ wenekeelses sõnasõnalises tõlkes ette tuttawale teise astme kooli õpilasele. Ta waatas mu otsa suuril silmil ja ütles:

— See inimene on wist haige.

Samas ajakirjas, kõrwti ülaltooduga, on teinegi „luuletis“, mis lõpeb järgmise ohkega:

Torm pillub koltund lehti ringi
ja tapab taimekeste hingi.
Mu lilleke, õeke hell
suri sel sügisel.

Kas on nende „luuletiste“ autorid haige? Mis haigus see on ja kuidas seda arstida? See on kaduwa, hääbuwa kodanluseklassi haigus, mis wastu hõõgub mõlemast luuletusest.

Missugust haiguse- ja surmaõhku heljub wastu suuremast osast walge Eesti

„luuletistest“, kui mitte arwestada mõne Erni Hiire kõrtsitrallitusega, mis weidi elawamad.

See haigus on omane igale kaduwale ühiskonnaklassile, igale hauateed samuwale ühiskonnakorrale. Seda haigust tekitab ajaloolise arenemise tagajärgede paratamatuse tunne, tunne, et pole enam kitsikusest, kriisist, kadumisest pääsu. Selle haiguse wastu pole kodanluse teadusel rohtu. Et nende teadusel võimalik pole niisugust haigust arstida, seepärast otsiwad ülalnimetatud lehe wäljaandjad abi jumalalt, mida weel liigne kord tõendab samas lehes olew „kirjutis“ raswase pealkirjaga: „Ka tänapäewa noorus wajab jumalat“.

Niisugune seisukord ei aja meid imes-tama siis, kui sama leht meie ostjakide wõi jakuutide eeskujul juba sellase „paganausu“ wäitele jõuab, et isegi lilledel „hinged“ on. (Waata eespool toodud teist salmi.) Noorusele tahab papiproua toimetusel wäljaantaw leht päha pumbata jumalaabi usku, kui kodanlusel omal naba ning kont nõrgad on end ummikust wälja upitamiseks.

Aga see noorsugu jääb ka nagu jonnipärast ikka wähemaks ja wähemaks. Ajalehed teatawad iga aasta, et sündimiste arw ikka wähemaks jääb, suremiste ja eriti aga abortide arw kohutawalt tõuseb, kuigi wiimased seaduse poolt keelatud on.

Niisuguses olukorras peab muidugi ka naiste ajakiri seisukorra päästmiseks abinõusid otsima, kuidas hääbumise hädaohus olewat isamaad päästa. Kui ei sünni orja, siis jääwad ka lõpuks orjaperemehed nälga! „Eesti Naine“ toob tõsise uurimise selle kohta, kas tuleb wallalisi kodanikke ning ühtlasi ka lasteta abielupaare erilise maksu alla panna. Selle „kirjutise“ autor jõuab küll weel niisugusele otsusele, et see maksutamine end ära ei tasu, sest ühes maksu sisseseadmisega kaswaks ka kantseleikulud suureks, mis maksust saadawad sissetulekud ära neelaks (toimeetus on selle „kirjutise“ awaldanud waieluse korras, mis näitab, et toimeetus ise juba teisel, nimelt maksustamise seisukohal on).

Niisugune on siis nende inimeste „poliitikatarkus“ — kui inimesed waesuse pärast abielluda wõi lapsi kaswatada ei suuda, siis tulewad nad weel erilise maksu alla panna! Wäga kurb tarkus!

Lõpuks weel üks küsimus: millest järeldame, et siin tegemist on kodanlise lehega?

Wast on ta kõigi jaoks? Wast ehk on ta mõeldud ka tööliste naise leheks?

Et seda seisukohta selgitada, lubage tuua üks kirjawastus, mis terwe lehe ühiskondlise näo pealt kate ära tõmbab.

„Küsimus: Kas kõlbab minna suwel (üldse) teatri heledas, käisteta siidikleidis?

Wastus: Suwised õhtukleidid ongi heledad ja kirjud. Ka talwel käiakse teatris heledais, isegi walgeid näeb wäljamaal sagedasti. Ei ole kindlat piiri talwe ja suwe, tumeda ja heleda õhturiietuse wahel.“

Tõusiku proua ei tea weel peeneid kombeid, ta otsib abi lehe kaudu. Töölise naisel pole raha ei teatrisse minemiseks ega ka siidikleidi walikuks. Siin on tegemist kodanluse prouade ja nende lehega. Samasugune klassiline nägu paistab ka söögi retseptidest, mis oma kalliduse poolest tööliste perekonnale täiesti kättesaamatud.

Niisugune on „Eesti Naise“ nägu.

A. M.

Eesti naistöölise kirjad.

Et lugejale wäikest pilti anda sellest, kuidas elab naistöölise elu Eestis, awaldame siinkohal Tallinnast ühest naistööliselt saadud kahe kirja wäljawõtted (kirjade sisu terwelt awaldamisesi hoidume Eestis walitsewate poliitiliste olude pärast, et autorit mitte tagasiwõtta alla panna.)

1. Hea sõber!

Olin wäga rõõmus sinult kirja saades. Et mul kohe võimalik ei olnud wastata, selles on süüdi minu wilets majandusline seisukord. Meie elu pole muud kui kiratsemine. Tööd leida, selleks ei ole mingit lootust; minna kusagile majateenijaks ka ei saa, sest kes wõtab mind lapsega wastu.

Sa mäletad mind, kuid endistel aegadel olin lõbus, wallatu, jutukas plika. Nüüd on kõik teisiti: jäänud waid järele nuller, nutetud filmadega ja alatist peawalu kannataw naine...

Andesta, kuid mõnikord asub pähe alatu mõte — lõpetada elu! Tihti mõtlen selle

üle... Ma tean, proletaarlane seda ei tohi... Meid, kiratsemaid on ju määratu palju, ning wõitluspäewil elu pankrotti panna oleks suurem kuritegu...

Elli.

2. Sõbrale!

On möödunud kuu, mil sain sinult kirja, kuid alles täna leidsin võimaluse wastute kirjutamiseks. Nüüd on mul wäga wähe aega, pean tööd tegema. Hommiku kella wiieks-tuuest õhtu kella kaheksa-üheksani waja rääsida, mille eest sada marka (umbes 50 kop.) saan. Elujärg aga endiselt kehew. Talw on ukse ees, kuid pole halgugi, ega raha nende ostmiseks. Käin mehest seljaga tasumas, aga ega sealtki lubata... Korb pidin sisse kuttuma... Üür on maksmata...

Raste on, sõber! Kui sa teaks, kui raske!...

Terwiseid

Elli.

Eesti kodanluse järjekordne töölisteorganisatsioonide rüüstamine

Räesolewal aastal pani eesti kodanlus, nagu warematelgi aastatel, jälle töölisteorganisatsioonide rüüstamise toime.

Märtsikuu algas suur klaperjaht kommunistide peale, mis kuni juulikuuni kes-

tis ja mille tagajärjel promokaatorite abil kodanlusel lorida läks wangiistada mitut kommunistlik tegelast.

Nagu teada, on ju wabadus Eestis ainult kodanlusel ja sõjadel, kuna tööliste-

Klass, tema organisatsioonid seal linnu-priiks on kuulutatud.

Seda teades jatkabti Eesti proletariaat wisa wõitlust eesti kodanluse vastu, selle peale vaatamata, et kodanlus järjekindlalt ja halastamata tema organisatsioone häwitab, tema paremaid liikmeid wangikon-gidesse hallitama saadab ja kaagitab.

Selle tagajärjel tuleb kommunistilisel parteil Eestis raske olukorras wõidelda. Tema tegelasi jälgib eesti kodanluse nuht iga sammu peal.

Raske laotus tabas eesti proletariaati mööbunud kewadel. Eesti kodanluse nuhid tapfid mõrtsukalikult ära sm. Jürna, wan-

gistasid hull proletaarlasi, selle hulgas pea pooled naistööliised olid.

Et naistööline Eestis käsiläes meestöb-lisega sammub ja wõitlusest kodanluse vastu ning oma parema tulewiku eest osa wõtab, seda ei pruugi meil siinkohal eriti tõenda-hatata. Sest Eesti naistööline teab, et kodanlise korra häwitamise teel wõib tema ja wõiwad ka ta lapsed orjusest ja raske turnamise alt wabaneda. Ja selle-pärast ei pörle naistööline wõitluses ko-danluse ja fotside vastu ühegi raskuse, mingisuguse hädaohu eest kõrwale, waid wõitleb niikaua kuni proletariaat kodan-luse ühes ta käsilutega on kuletanud ja proletariaadi diktatuuri maksma paneb.

Naiskaaswõitleja.

MAALT ja LINNAST:

Agarad naisdelegaadid

Rontshi-Sawwa ja Bos-Gofi eesti külä-des (Krimmis) wõtawad naisdelegaadid kõigist hoogtödest aktiivselt osa. Wilja kolknoostu hoogtöös olid nad efimesed, kes mitu punast wiljawoori organiseerisid.

Nimetatud küläd on mõlemad kollekti-wiseeritud. Ühte artelli koondumine sün-dis käesolewa aasta kewalise külwihoohtöö ajal.

Eriti on nad rõhku pannud kanakaswa-tuse peale ja töukanade mune muretsenud, et kanatõugu üldse parandada.

Rontshi-Sawwas asutati ka lasteabd,

mis naistel tööd nii kodus kui ka põllul teraendab.

Bos-Gofi küläs ei saanud lasteabda organiseerida, sest puudus sellekohane ruum.

Delegaadid on kõik mitmesuguste asu-tuste külge kinnitatud, kus nad energilist tegevust awaldawad. Ainult parteiraku-lesed wõtawad naiste tööst wähe osa. Naisdelegaatide koosolekute juure kinnita-tud seltsimehed käiwad väga harwa juha-tust andmas. Parteisse on ainult kolm seltsilist astunud. Parteirakulesed realsid rohkem rõhku panema naisterahwaste par-teisse tõmbamisele. M.

Paremaks aktiivsuse tõstjaks — tööbrigaad

Meie kollektiwmajapidamise „Uus Ilm“ mitmed liikmed (Leineri aj.) waatasid algu-ses väga ükskõikset tööstäimise peale. Leibus isegi neid, kes juwe kestel ainult mõne päewa kollektiivis tööd tegid. See asjaolu näitab, et mõned kollektiivlased ei saa weel kollektiwmajapidamise eesmärgist aru, ei suuda enesele selgeks teha, et ka kollektiivis olles peab hooplega töötama, sest ilma selleleta ei ole wõimalik kollektiivi

seisutorda kui ka üldse riigi majandust tõsta. — Kuid wiimasel ajal on asjaolu siiski paranenud, nimelt tööbrigaadide moodus-tamise tagajärjel. Tänu sellele on mõnedki liikmed, kes siinamaani ükskõiksed olid, oma ülesannetest hakanud aru saama. Selle tagajärjel on ka aktiivsus tõusma haka-nud ja meie majapidamine käesolewal aastal tuntawalt kõwenenud ning paremaid tagajärgi annud kui üffimajapidamised.

Maanaine-

Naisseltsilised, oma teadmisi täiendama!

Paljud seltsilised ei saa veel aru, mis tähtsus on kommunistilisel ülikoolil ja teistel koolidel tööraha hariduse töstmise alal. Leidub veel ka neid, kes waatawad pilkawaalt nende peale, kes koolides õppimas käivad, üteldes, et sellest õppimisest ei ole midagi kasu.

See on täiesti wale waade. Liiatigi veel siis, kui me teame, et naistööliised on meestöölistest tuntawalt maha jäänud nii klassiõiditluse kui ka muus poliitilistes küsimustes. Ja kui see nii on, kuidas saame siis meie, naistööliised, ühes meestöölistega wõidelda kodanliste jäänuste ja külakurnajate wastu, kui meil selleks teadmisi ei ole?

Seda filmas pidades on meie igapähe kohus endi teadmisi täiendada. Seda teha on aga kõige parem koolis. Sellepärast

peaks iga aktiivne seltsiline püüdma kooli astuda, et seal wastawaid teadmisi omandada, mida pärast teistele edasi anda.

Siiamaani on kommunistilises ülikoolis veel väga wäike protsent naistöölisti õppimas olnud. Peaasjalikult on nad tulnud wabrikuteft ja tehasteft tööpinkide tagant. Muidugi oli neil alguses raske õppida, sest teadmised olid ju wäiksed. Kuid hea tahtmine wõidab ka need raskused, ja seltsilised jõuawad suurte sammudega edasi.

Naisseltsilised, ajuge aktiivselt oma klassi teadmiste täiendamisele, sest klassiõiditus läheb järjest keerulisemaks, ülesanded wastutawamatels, mis meilt kindlaib ja wastawaid teadmisi nõuawad.

Komülikooli õppur
(endine wabrikutööline).

Kollektiivmajapidamiste olukorda waja järjekindlalt terwendada

Et kollektiivmajapidamine talupoegadele ainufeseks wäljapääsuteeks waesufest on, see on enam kui kindel, ja seda teab igaüks, kes kollektiivmajapidamisse astunud, teda organiseerinud on. Et seda teatawaks teha ka ümbruskonna talupoegadele, kes veel üksimajapidamistest kinni hoiawad, selleks on waja kollektiivmajapidamise eluolu järjekindlalt tutvustada, kollektiivmajapidamise olukorda parandades ja tõstes.

Ühels tähtsamaks ja raskemaks keerdküsimufeks kollektiivmajapidamistes on õiglane tööjaotus, filmas pidades spetsiaalfuft (eriala) ja tervislikft seifutorda. Kui see küsimus õieti lahendatud ja ellu wiidud saab, siis on see kõige paremaks abinõuks, mis üksimajapidajaid kollektiivmajapidamistesse tõmbab.

Teine, sama tähtis küsimus on õiglane töötafu (palk) ja töõjõuetute ning laste eest hoolitsemine. Urufaadam, et ühiselt on kergem ka neid küsimufi lahendada, sest paljudes koll.-majapidamistes on juba töõjõuetute fond olemas. See tuleks tingimata igal pool läbi wiia.

Lassteplatfõid on siiamaani ainult juwised olnud, kuid aeg oleks ka selle üle mõtelda, fuft saada summasfid, millega talwel wõiks lastetuba ülewal pidada. Mõnes kohas on sellega juba algufi tehtud. Talwiste

lastetubade korraldamisega fuaks suurem samm talunasterahwa wabastamiseks tehtud. Siis wõiks ka talunasterahwas ennast täiendada teadmistes: kuidas majapidamist paremale järjele seada, ühiskonna töõft ofa wõtta ja seega ühiskonnale kasulikum olla kui siiamaani.

Samasugufe tähtsufega kui lastetuba, on naisterahwa wabastamise juures ka ühiskõõl (ühine fõõgimaja). Kus see iganes wõimalik, seal tuleb ta teostada. Perefondlik kõõl on ju naife orjastaja.

Kewadisel külwihooõõtõõl, jamuti ka sügise koristamise hooajal juhtuwad sagebafed õnnetusfed inimeste ja masinatega. Et meil fuurtõõstus alatasa kasvab ja ifka enam ja enam uufi masinaid põõllutõõstufesele annab, tuleb kollektiivmajapidamistel rohlem rõõflu panna kaadrite ette walmistamisele. Tarwis on, et tööliised tunnelfid masinaid; teakfid, kuidas nendega ümber käia, kuidas ennast hoida, et õnnetuft ei juhtuks. Paljud õnnetusfed juhtuwad ka jooõõnud oleku tagajärjel.

Kollektiivmajapidamistel tuleb efimefe abi andmise punkt sisse seada. Igas koll.-majapidamises olgu 1—2 inimest, kes oskawad igal juhtumisel efimest abi anda. Selleks peab alati wäike apteek käepärast olema.

Sügisel, wilja koristamise hooajal, olgu inimesed soojalt riietud, jalandud korras jne, sest külmetamisel tekivad mitmesugused haigused, nagu gripp, tüüfus, jooksja jne. Sääraniis viimast haigust leidub maal väga tihti. Haiguste eest hoolitsemiseks tuleb ka joogiwett walida, kuid mitte igast

tiigist ega lombist, mis põllul on, juna. Tarwitada ainult puhast allika eht keedetud kaewuwett, mida ka põllule töö juure kaasa wõdetagu.

Need oleksid ärsitud, kuid siiski väga tähtsad korraldused, mis kollektiivmajapidamistes kindlat elluviimist nõuawad.

Ella.

Heegeltatud sall.

Sall heegeldatakse pehmest lõngast, alates pikemast äärest. Tööproovil on näha salli samastude. Äärde heegeldatakse 3. reas põhivärwist erinev tume triip (kollasele põhjale pruun, beeshile tellistivi, wolgele punane wõi sinine jne). Ääred pannakse umbes 30 sm pikkused narmakimbud.

Wastutaw: Toimetuse-kolleegium. Wäljaandja: „Külwaja“ (изд. „Кюльвая“).

1937/

... ..

... ..

Hogelstund soll

... ..

